

SKP PO LETU 2020

Stališče KGZS do usmeritev in izvedbe ukrepov SKP v programskem obdobju 2021–2027, sprejeto na 8. seji Sveta KGZS 19. novembra 2018

Strategija kmetijstva in podeželja

1. Strateški cilji:

- zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;
- povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva in živilstva;
- trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom povezanih javnih dobrin;
- zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja (v sodelovanju z drugimi politikami).

1.1. Programske usmeritve (specifični cilji EU):

- podpora vzdržnim dohodkom in odpornosti kmetij po vsem ozemlju EU za povečanje prehranske varnosti;
- krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji;
- izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi;
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji;
- spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak;
- prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine;
- privabljanje mladih kmetov in spodbujanje razvoja podjetij na podeželju;
- spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom;
- izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, ter dobrobiti živali.

1.2. Poseben poudarek/prednostne usmeritve:

- povečanje obsega pridelave hrane na področjih, kjer se obseg zmanjšuje oz. obstaja potencial za povečanje obsega;
- krepitev položaja kmetov v agroživilski verigi;
- ohranjanje pridelave in prireje na celotnem teritoriju države, še posebej na OMD;
- zmanjševanje tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami;
- generacijska prenova;
- nadgraditi AKIS v smeri še večje učinkovitosti.

2. Horizontalna vprašanja:

- Predlaga se, da delež osnovne dohodkovne podpore za trajnost v celotnem neposrednem plačilu (osnovno plačilo) predstavlja večino neposrednih plačil. Ostala plačila so proizvodno vezane podpore, dodatek z mlade kmete idr.
- Predlaga se, da država RS v pogajanjih doseže, da dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost ni obvezna za državo članico.
- Predlaga se, da država RS v pogajanjih doseže, da shema za podnebje in okolje ni obvezna za državo članico.

- Prouči se posledice morebitnega prenosa dela sredstev iz I. stebra v II. steber za izplačilo OMD.
- Vzpostavi se malo število izvedljivih ukrepov v I. in II. stebru.
- Pri naložbah se poleg nepovratnih sredstev omogoči tudi vključitev pomoči iz naslova finančnih inštrumentov.
- Poleg obvezne sheme za sadje in zelenjavo se izvaja tudi sektorska shema za prašičerejo in žita.

2.1. Pravi kmet

- KMG dejavnost opravlja v svojem imenu, praviloma s svojimi sredstvi in za svoj račun.
- Obdeluje kmetijska zemljišča in prideluje kmetijske pridelke, redi živali in ima pristojnost odločanja ter nosi finančna tveganja v zvezi s kmetijskimi dejavnostmi na prijavljenih zemljiščih.

2.2. Pogojenost

Za KGZS so nesporemljive zahteve pogojenosti, ki po svoji naravi spreminjajo normalne tehnološke postopke na kmetiji, povečujejo administrativno breme, vplivajo na povečanje stroškov.

Zahteve, ki ne smejo biti zahteve pogojenosti, so:

- ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč;
- ustrezno varstvo mokrišč in šotišč;
- obvezne zahteve za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati;
- uporaba orodja za trajnostnost kmetij za hranila;
- brez gole zemlje v najbolj občutljivih obdobjih leta;
- minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja;
- prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja na območjih Natura 2000.

2.3. Plačilne pravice

- Zgodovinska plačila se ukinejo.
- Uvede se shema enotnega plačila.
- Prouči se regionalizacija plačil.

2.4. AKIS

- zadostna vključitev KGZS kot inštitucije, ki združuje ponudnike in uporabnike znanja v AKIS;
- kmet kot uporabnik storitev in končni prejemnik znanja je osrednji člen AKIS-a;
- z inovativnimi metodami se preverjeno znanje na kmetijah uveljavlja v praksi;
- JSKS v KGZS mora skozi povezave do vseh akterjev AKIS-a v procesih prenosa znanja sodelovati;
- zagotoviti izmenjave znanja s tujimi strokovnjaki.

3. Ukrepi v I. stebru

3.1. Zmanjšanje plačil

Vsebina je določena s predlogom EU Uredbe, zaenkrat besedilo ne dopušča variante, ki bi jo država posebej določila.

3.2. Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost:

Prouči se naslednje možnosti:

- enaka višina plačilne pravice

ali

- regionalizacija na podlagi agronomskih kriterijev, ki bi omogočila različno višino plačil za njive, travinje in trajne nasade.

3.3. Plačilo pavšalnega zneska za male kmete

Posebna pavšalnega plačila v prvem stebru za male kmete se ne izvaja.

3.4. Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

Predlaga se, da država RS v pogajanjih doseže, da je shema za državo članico neobvezna. V kolikor RS ne bo uspešna v pogajanjih, naj se shema izvaja na sledeč način:

- prerazporeditveni dodatek se dodeli kmetijam, ki ohranjajo proizvodnjo glede vrste in obsega kmetijske dejavnosti, glede na začetek sedanjega programskega obdobja;
- potrebno je določiti znesek na hektar ali različne zneske za različne razpone hektarov ter tudi največje število hektarov na kmeta, za katero se izplača prerazporeditvena dohodkovna podpora, ki bo izplačana v obliki letnega nevezanega plačila na upravičeni hektar kmetom.

3.5. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se izvaja v neposrednem plačilu.

3.6. Sheme za podnebje in okolje

Predlaga se vzpostavitev neobvezne sheme na sledeč način:

- vzpostavitev enostavnih shem za podnebje in okolje, ki ne bodo dodatno bremenile kmetov z administracijo ali povzročale nesorazmerne stroške izvedbe;
- pri izvedbi se podpira obliko letnega plačila na upravičeni hektar, ki se odobri kot plačilo, ki dopolnjujejo osnovno dohodkovno podporo;
- predlaga se izvedba v široki shemi, v katero se lahko vključi več kmetov hkrati;
- izvedba sheme z majhnim številom podukrepov.

3.7. Vezana dohodkovna podpora

- Predlaga se vključitev sektorjev, kjer je nevarnost zmanjšanja obsega pridelave in so pretežno vezani na travinje.
- Podpora naj bo sorazmerna ostalim ukrepom.
- Sektorji, ki se podprejo s proizvodno vezanim plačilom, so: krave dojilje, mleko, goveje meso, žita, drobnica, beljakovinske rastline, semena.

4. Ukrepi PRP

4.1. Okoljske, podnebne in druge upravljalne obveznosti

Predlaga se vzpostavitev enostavnih shem za podnebje in okolje, ki ne bodo dodatno bremenile kmetov z administracijo ali povzročale nesorazmernih stroškov izvedbe.

- Predlaga se manjše število bolj ciljno usmerjenih ukrepov.
- Predlaga se nadaljevanje izvajanja podpore za ekološko kmetovanje v dosedanjih okvirih za pokrivanje stroškov izvedbe v celoti z razmejitvijo višine plačil tudi po kriteriju deleža dejansko proizvedene hrane na teh kmetijah.

4.2. Naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje

- Podpira se nadaljnje izvajanje OMD plačil v dosedanjih okvirih.
- Morebitna razširitev območij glede na doseganje kriterijev.
- Razmejitev višine plačil glede na GVŽ.
- Ohranitev podpore za strme površine (nad 35 %).

4.3. Naložbe (investicije);

- Nadaljevanje dosedanjih ukrepov na področju investicij z zahtevo po poenostavitvi in vzpostavitvi sistema, ki bo omogočil hitrejšo izvedbo plačil.
- Vključitev finančnih instrumentov.
- Podpore v obliki nepovratnih sredstev ohraniti na vsaj istem deležu.

4.4. Diverzifikacija

- Investicijske podpore za vse oblike dopolnilnih dejavnosti.

4.5. Male kmetije – naložbe

- Nadaljevanje sheme pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij.

4.6. Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in zagon podeželskih podjetij

- Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov, ki izpolnjujejo pogoje iz opredelitve iz uredbe. Pojem „mladi kmet“ se opredeli tako, da vključuje najvišjo starostno mejo, ki ne sme presegati 40 let; pogoj, da mora biti „vodja kmetijskega gospodarstva“; ustrezno usposabljanje in/ali potrebne spretnosti.
- Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in zagon podeželskih podjetij se izvaja v II. stebru, hkrati se izvaja dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete v neposrednem plačilu z isto definicijo mladega kmeta. Ohraniti obveznost lastniškega prenosa.
- Uvedba sheme za kmete, ki predajajo kmetijo mladim kmetom; pri tem upoštevati starostne omejitve.
- Ponovno je potrebno proučiti zgornjo mejo površin za upravičenost.

Kako nasloviti ostala področja iz tega ukrepa?

- Zagon podeželskih podjetij, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom ali diverzifikacijo dohodkov kmečkih gospodinjstev.

4.7. Instrumenti za obvladovanje tveganj

- Predlaga se spremenjeni način sofinanciranja zavarovanja kmetijske pridelave, ki se financira iz integralnih sredstev in financiranje rizičnega sklada iz naslova ukrepov SKP, z namenom finančno dolgoročno vzdržne rešitve ter dostopom do pomoči v realnem času po nastali potrebi.
- Za sektorje v težavah se vzpostavi shema *de minimis* in zagotovi sredstva za financiranje sheme.

4.8. Sodelovanje

- Predlaga se izvedba v dosedanjih okvirih, z upoštevanjem pozitivnih in negativnih izkušenj izvedbe z močno zahtevo po poenostavitvi in vzpostavitvi sistema, ki bo omogočil hitrejšo izvedbo, dinamično razpisov brez izključevanja potencialnih partnerjev, ki so zaradi svoje naravne oblike med seboj povezani.

4.9. Izmenjava znanja in informiranje

- Poleg sedanje oblike se predlaga tudi izvedba po sistemu »in house«, ki bo nekaterim službam, vzpostavljenim po ZKme, omogočila izvedbo določenih nalog brez pretiranega administrativnega in upravljaljskega bremena.

4.10. NATURA 2000

- Prouči se uporaba instrumenta za plačila za območja, ki izhajajo iz zahtev na podlagi izvajanja direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES ali Direktive 2000/60/ES, območja Natura.

4.11. Gozdarski ukrepi

- Uvedba gozdarsko-okoljskih in podnebnih storitev.
- Naložbe: podpore za gozdarski sektor.
- Naložbe: obnovitev gozdarskega potenciala po naravnih nesrečah in katastrofičnih dogodkih.
- Mladi kmetje: zagon podeželskih podjetij, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom ali diverzifikacijo dohodkov kmečkih gospodinjstev.
- Izmenjava znanja in informiranje, podpora za izmenjavo znanja in informiranje na kmetijskem in gozdarskem področju ter področju podeželskih podjetij.

4.12. Dobrobit

- Nadaljevanje podpor za upravljavske obveznosti iz vsebine dobrobiti živali, ki presegajo minimalne zahteve za dobrobit živali.

4.13. Leader

- Nadaljevanje podpor za Leader v sedanjem obsegu.